

L'art en l'obra poètica de Miquel-Lluís Muntané

Antònia Sabater Bilbeny, escriptora

«Un petó a Sísif a la galta. Uns compassos de saxo; un grinyol; un halo de boira...». «Un alè de canyella». «Un verger adobat amb xampany i diamants i orquídiess...». «Fumejaven les llars i ran del foc un aspre vi lliscava per les goles». «La nit té gust de xocolata i els llimoners perfumen la pell». «Els colors d'aquesta llibertat [...] turquesa, bordeus, beix i un siena vellutat».

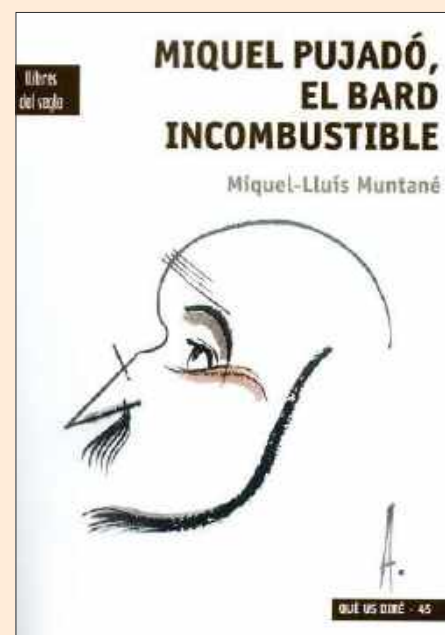
Dençà de la segona meitat del segle xx, la poesia catalana ha experimentat una forta embranzida que ha acabat consolidant un grup nombrós i molt versàtil d'autors que enriqueix actualment el nostre panorama literari. És precisament aquesta versatilitat entre els diferents patrons poètics el que va estimular-me a endegar una petita anàlisi sobre l'acció de l'art en aquests patrons. I ho faré present com a base l'obra de Miquel-Lluís Muntané, autor essencialment de poesia però que ha conreat també altres gèneres com el teatre, la novel·la, l'assaig o el dietari, compaginats amb altres activitats com a articulista i traductor. Si bé el treball l'he centrat en el conjunt de la seva obra poètica, aquesta diversitat creativa –juntament amb una afinitat generacional– ha influït en la meua selecció d'autor.

Un bon punt de partida que, a parer meu, resulta útil per a qualsevol treball, consisteix a cabussar-se dins les arrels etimològiques del mot que hi actuarà com a eix, a fi d'il·luminar-nos-en el sentit. Així, per a «Art», trobem *ars* o *artis*, que provenen del llatí; o *tècnica*, que

prové del grec. Tant l'un com l'altre són emprats per a definir «expressió, o treball, que esdevé el fruit creatiu d'una inspiració». Un fruit creatiu que requereix, però, un nivell de mestratge prou notable com per merèixer la categoria d'*ars*. No en va Apol·lo va confiar la tutela, pel que fa a la poesia, a una de les seves filles, la musa Cal·liope. Sens dubte, la trajectòria creativa de Muntané gaudeix de l'aquiescent complicitat d'aquesta dea.

Entenent, doncs, que l'artista crea una obra que sorgeix de la seva inspiració, ¿per què no ampliar el focus de la nostra curiositat i viatjar a l'interior d'aquest autor per esbrinar aquells aspectes que, en un pla més profund, previs al moment creatiu, actuen en la seva personalitat i reverteixen després en l'estil de les seves obres? És a dir, encaminar una recerca vers l'impuls que activa l'esperit creador i els mitjans que seran emprats per desenvolupar-lo. Una recerca que abasti, per exemple, tres perspectives diferents, com ara la font primigènia d'aquesta inspiració, els motius en què s'emmiralla i la influència del propi bagatge històric i cultural.

Quant a la font d'on brolla la inspiració, hi ha un enfilall de pensaments diversos al respecte, però transcripció del poderós Richard Wagner perquè introdueix una perspectiva (molt pròpia, d'altra banda, de la personalitat del compositor) extremament estimulante: «L'art és l'activitat més elevada de l'home, de l'home en harmonia amb ell mateix i amb la natura, de l'home capaç d'extreure del món dels sentits l'alegria més gran i fer-ne instrument de l'art; tanmateix, només del món dels sentits pot néixer la voluntat de crear obres d'art», ja que ens revela de manera oberta i desacomplexada quina és, per a ell, aquesta font d'on neix la voluntat de crear. Ras i curt, el món dels sentits. Celebro aquesta troballa perquè és precisament la capacitat sensitiva, la dimensió del sentir únic i personal de l'autor –sensualitat, sensibilitat, sexualitat, sensitivitat– i de com afloren a través de «l'instrument» de cada sentit, el que ens permet d'emprendre una cerca més original, enriquidora i complementària de la poesia de Muntané des de la mirada wagneriana.

Convido el lector, doncs, a l'exercici de capturar els variats estímuls sensorials que afloren en els seus poemes i a experimentar com actuen en el nostre ànim. No és un exercici balder, només cal que donem més amplitud de registre a la citació de Goethe en el seu tractat de la Teoria dels colors: «En entrar en contacte amb un color determinat, aquest es sincronitza immediatament amb l'esperit humà, produint un efecte decidit i important en l'estat d'ànim». Aquest efecte dels colors al qual respon en sincronia l'esperit humà podria ser igualment referit a la resta dels sentits, en la percepció d'una música, una carícia, una olor o un sabor, evocant la tan celebrada magdalena de Proust...

Situats en aquest terreny, passem els fulls de qualsevol dels llibres de Miquel-Lluís Muntané i disposem-nos a mirar, olorar, degustar, escoltar i acariciar, a través de les seves paraules: «Un petó a Sísif a la galta. Uns compassos de saxo; un grinyol; un halo de boira...».

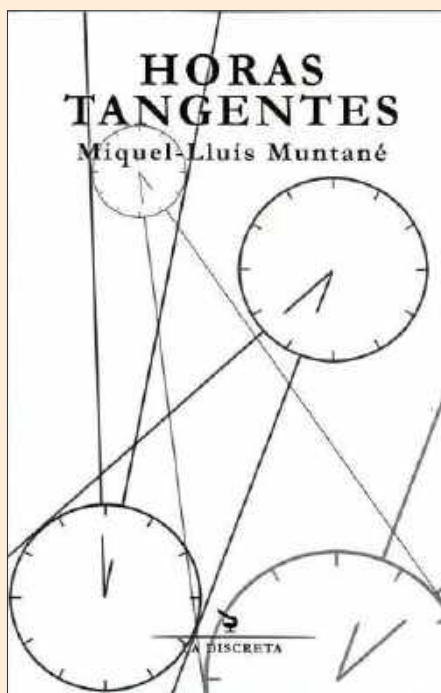
«Un alè de canyella». «Un verger adobat amb xampany i diamants i orquídies...». «Fumejaven les llars i ran del foc un aspre vi lliscava per les goles». «La nit té gust de xocolata i els llimoners perfumen la pell». «Els colors d'aquesta llibertat [...] turquesa, bordeus, beix i un siena vellutat». «M'ho demano tot: la mel, el gerd, la seda i la caoba». «La veu del saxo, furgant la nafra, com l'espasme del dolor o l'èxtasi del sexe...».

Vet aquí una mostra succinta de versos de l'autor que ens acosten sons, olors, sabors, textures, colors, sensacions corporals... Hi són barrejats, desordenats, des-versificats, per tal de descontextualitzar-los de cap missatge, de cap altra reflexió, únicament abandonats a la nua i genuïna bellesa que, cadascun dels cinc sentits corporals, dins l'obrador de l'artista, va impulsar dins d'un cos poètic. Com a primera conclusió, doncs, podem considerar que el nostre poeta –seguint l'afirmació de Wagner– és un autor capaç d'extreu-

re del món dels sentits un instrument de creació.

El segon territori a explorar són els estímuls artístics que poden commoure l'esperit d'una manera tal que permetin escriure: «També tiba la pulsio que ens lliga a la bellesa». Certament, en els llibres de Muntané trobem una pila de referències sobre les variades i predilectes disciplines artístiques que actuen com a muses portadores de bellesa. La música n'és una de molt destacable, tal com diu en un dels seus poemes: «La música per fendir l'impenetrable». Sigui a través dels títols dels poemes o explícitament dins els versos, la música (sobretot), el teatre, la dansa, la pintura, hi apareixen com a forces de creació. Vegem un petit recull de títols: «Compàs binari», «Classe de gravat», «Museu», «Adagio», «John & Carol's blues», «Caravaggio», «Cantar», «Concert», «Ballarina», «Banda sonora», «Lliçó de clavecí», «Belles arts»...

«M'ho demano tot: la mel, el gerd, la seda i la caoba». «La veu del saxo, furgant la nafra, com l'espasme del dolor o l'èxtasi del sexe...»

Fixem-nos també en la manera com utilitza recursos ambientals i escènics per crear atmosferes emocionals: «Darrera els llistons verd oliva revivia Chopin en la tarda calenta. El pas s'aturava sota la crida d'una polonesa...». «De la tornada lenta d'una cançó de Purcell [...] ha nascut la lluna de l'octubre». «El baf de dins i la humitat de fora han fet entelar els vidres i Cocker posa a prova el pes de la nostàlgia». El cinema hi és també present de manera explícita: «Darrera aquella porta hi respirava una sala de cinema. Wilder, Truffaut, Kurosawa, Visconti...». O per mitjà d'escenes que semblen inspirades pels mateixos cineastes admirats: «El fons simula un gran palau renaixentista. Els focus il·luminen els vitralls. L'orquestra emprèn un moviment de corda». «Bastir un circ llampanat, acolorit, amb nans, pallassos, un faquir, un arlequí...». «Corredors de la memòria, atmosfera espectral com un oli expressionista que s'amarava d'un blanc lletós, color de dol i d'innocència».

Unes altres vegades ens provoca amb escenes inquietants que insinuen allò misteriós que succeeix de nit entre les presències inanimades dels museus: «Impàvides, les nines del museu,

mantenen el posat fins a l'instant en què tots els intrusos són absents...». Exemples que posen de manifest com l'Art, en les seves diferents expressions, s'emmiralla dins la Poesia, ordint en complicitat un cicle creador.

Finalment, fem una ullada al territori de les influències que provenen del particular bagatge espiritual, filosòfic i estètic de l'autor. I aquí es dona una mena de dicotomia: si preguntéssim a en Miquel-Lluís Muntané la seva predilecció per un determinat període de la història de l'art, m'arriscaria a respondre que és un «home del Barroc» (per posar d'una manera molt genèrica i subjectiva una etiqueta), cosa de la qual no n'estic pas segura, ja que el fet que ens commogui la música de Bach, o les formes esculturals de Bernini, o la pintura contrastada de Caravaggio (títol, com hem vist, d'un dels seus poemes), és massa poc revelador per determinar amb encert un «estil de ser i fer». Per això, recorro a algunes referències que mostren amb força precisió els corrents profunds que nodreixen l'ànima del poeta i com, aquests, afloren en els seus treballs: «Muntané no és mai superficial, ni retòric, ni ampul·lós» (Teresa Pàmies). «Po-

eta de celebració de la vida, amorós i intel·ligent» (Txema Martínez Inglés). «Llengua segura i rica, amb una sintaxi clara i càlida (Jordi Llavina). «Lúcid, serè, minucios, compromès, nostàlgic...» (Carles Duarte). «Una imaginació controlada com cal controlar una feina d'orfebreria» (Francesc Parcerisas). «Una de les trajectòries més coherents i atractives de la literatura catalana contemporània» (Vicenç Llorca). «Imatges entranyables construïdes amb un llenguatge acurat que Muntané usa magistralment» (Santiago Cucurella). «Una veu d'alta sensibilitat, que aprecia la bellesa, el detall, el gest, el gaudi del matís» (Anna Rossell).

A la vista d'aquests atributs, il·lustratius d'un tarannà personal i poètic, m'inclino a situar el pensament i l'estètica de Miquel-Lluís Muntané força vinculats als valors del Renaixement, tot i el gust manifest que l'autor sent pel període barroc. Fet i fet, els dos corrents conviuen estretament i pacífica en l'esperit del poeta: la petja lluminosa, temperada, reflexiva i esperançada de l'humanisme brilla de manera estel·lar en el sumptuós i dramàticament portentós escenari del Barroc. **LI**